

Załącznik do Uchwały
RADY PARTNERSTW WODNYCH WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO
z dnia 06.07.2023 r.

**Rekomendacje i postulaty dotyczące prawnych, organizacyjnych
i finansowych aspektów funkcjonowania spółek wodnych**

*31 Stycznia 2023 roku został utworzony zespół roboczy **RADY PARTNERSTW WODNYCH WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO**, którego zadaniem było przygotowanie propozycji konkretnych rozwiązań prawnych uwzględniających potrzeby i możliwości poprawy sytuacji spółek wodnych. W skład zespołu roboczego weszli przedstawiciele nowo powstałych LPW reprezentujący spółki wodne, samorządy gminne i powiatowe, PGW Wody Polskie oraz KPODR (lista członków zespołu została zamieszczona na końcu dokumentu).*

**Uzasadnienie zmian postulowanych przez zespół roboczy
w zakresie rozwiązań prawnych i organizacyjnych dotyczących
funkcjonowania spółek wodnych (SW)**

Jednym z rezultatów ponad stu spotkań w ramach tworzenia Lokalnych partnerstw Wodnych na terenie woj. kujawsko-pomorskiego było stworzenie listy typowych problemów w działalności spółek wodnych. W związku z wielokrotnie zgłaszanymi problemami dotyczącymi zarówno spółek wodnych jak i jednostek samorządu gminnego i powiatowego, głównie związanych z funkcjonowaniem Prawa Wodnego, zespół utworzony w ramach działań Rady Partnerstw Wodnych Województwa Kujawsko-Pomorskiego, sporządził listę rekomendacji i postulatów dotyczących prawnych, organizacyjnych i finansowych aspektów funkcjonowania Spółek Wodnych.

Główne problemy w działalności spółek wodnych

Niesprawny i często niespójny system finansowania zadań z zakresu utrzymania urządzeń melioracyjnych powoduje, że spółki wodne od lat borykają się z brakiem środków finansowych na realizację koniecznych prac konserwacyjnych. Finansują one swoje działania z wielu źródeł, **którymi są m.in.:** składki członkowskie, dotacje samorządów gminnych, dotacje starostwa powiatowego, dotacje samorządu województwa, dotacje rządowe (województwa), dotacje ze środków UE.

Sytuacja finansowa spółek wodnych jest bardzo zróżnicowana. Na terenie wielu gmin funkcjonują spółki wodne, które skutecznie pozyskują środki na działania w zakresie utrzymywania we właściwym stanie systemu melioracji wodnych. Jednak większość spółek boryka się z problemami finansowymi, wynikającymi głównie z kłopotów z poborem składek od członków i opłat od rolników i innych podmiotów niebędących członkami spółek, ale korzystających z infrastruktury melioracyjnej (np. samorządy odprowadzające wodę z dróg do rowów melioracyjnych). Na dużej części terenów rolniczych spółki nie funkcjonują w ogóle (nigdy nie istniały lub zostały rozwiązane).

W wielu spółkach przychody z tytułu składek członkowskich spadają, ponieważ rośnie liczba rolników wycofujących się z członkostwa. Niestety rolnicy i inne podmioty nie będące członkami spółek wodnych nie zawsze partycypują w kosztach utrzymania systemu. W tym zakresie przepisy nie są wystarczająco rygorystyczne. Brak jest prostej i skutecznej procedury prawnej zapewniającej poprawę ściągłości składek i opłat. Brak jest jednoznacznych uregulowań prawnych, które pozwoliłyby na jasne określenie obowiązków finansowych podmiotów odnoszących bezpośrednie korzyści z utrzymywania przez spółki niezbędnej infrastruktury wodnej. Skutkiem jest brak partycypacji wszystkich posiadaczy gruntów w kosztach odprowadzania wód opadowych **i roztopowych**.

Istnieje potrzeba działań legislacyjnych wprowadzających powszechność odpowiedzialności finansowej za korzystanie z różnego rodzaju urządzeń wodnych, w tym także melioracyjnych (np. „podatek deszczowy od powierzchni”). Dotyczy to nie tylko nieruchomości rolnych, ale także wielu innych, w tym takich, które nie posiadają własnych urządzeń wodnych lub nie leżą w bezpośrednim sąsiedztwie urządzeń melioracyjnych, ale z których jednak korzystają. Obecnie główne urządzenia melioracyjne, takie jak np. rowy lub rurociągi, muszą utrzymywać członkowie SW ze swoich składek.

Główne kierunki zmian w zakresie statusu i systemu funkcjonowania spółek wodnych

Systemowe wsparcie działalności spółek wodnych powinno docelowo przewidywać wprowadzenie opłat od wszystkich użytkowników urządzeń gospodarki wodnej i wzmocnienie możliwości egzekwowania zaległych płatności.

Dla skutecznego działania spółek wodnych konieczne jest uporządkowanie ich sytuacji prawnej. Dotyczy to takich kwestii jak: status prawny spółek w ramach postępowań przetargowych, uregulowanie zasad członkostwa, wprowadzenie obowiązku płacenia składek oraz poprawy skuteczności poboru opłat od rolników i innych podmiotów nienależących do spółek, a korzystających z jej urządzeń.

Pożądanym jest ułatwienie działalności spółek wodnych poprzez uproszczenie procedur dotyczących wejścia spółek na tereny należące do rolników i ułatwienie dostępu do informacji geodezyjnych. Z uwagi na wieloletnie zaniedbania potrzebne jest stworzenie krajowego programu odtworzenia dokumentacji systemu melioracji.

Niezbędne jest włączenie spółek wodnych w system zarządzania gospodarką przestrzenną. Na etapie projektowania inwestycji, w szczególności liniowych, powinien być uwzględniany zasięg oddziaływania urządzeń sieci melioracji konserwowanych przez spółki. Konieczne jest zapewnienie skutecznego rejestrowania zmian w zakresie sposobu użytkowania gruntów. Celowe jest wprowadzenie nowych przepisów do prawa budowlanego dotyczących inwestycji na terenach rolniczych - inwestycje planowane na gruntach zmeliorowanych powinny być uzgodnione z spółkami wodnymi na każdym etapie inwestycji tj. wydawania warunków, realizacji inwestycji i inwentaryzacji geodezyjnej.

Dla dalszego istnienia i skutecznego realizowania nowych zadań związanych z retencją, potrzebny jest rozwój partnerskiej współpracy z instytucjami publicznymi w otoczeniu spółek wodnych. Uproszczenie zbyt skomplikowanych procedur, ustalenie zasad dystrybucji środków z instytucji publicznych z uwzględnieniem opinii spółek wodnych, w tym w szczególności ujednoczenie terminów udzielania dotacji z uwzględnieniem konieczności skoordynowania terminów prac w rolnictwie i prac melioracyjnych. Jednym z ważnych postulatów jest zapewnienie bezpłatnego dostępu spółek do rejestru ewidencji i właścicieli gruntów.

Docelowo pożądanym byłoby wdrożenie rozwiązań umożliwiających zastosowanie przez PGW Wody Polskie formuły odpłatnego powierzenia zainteresowanym spółkom wodnym całorocznej konserwacji cieków wodnych w sąsiedztwie terenów objętych działaniami spółki.

PROPOZYCJE ZMIAN

Zespół roboczy składający się z przedstawicieli różnych instytucji (spółki, gminy, powiaty, RZGW, Oddział ARiMR, KPODR, K-PUW) przygotował postulaty uwzględniające uwarunkowania partnerów spółek wodnych reprezentowanych w składzie zespołu. Poniżej prezentowane są główne problemy wraz z proponowanymi sposobami ich rozwiązania, oczekiwanymi przez Spółki Wodne, Wody Polskie oraz JST, wraz z krótkim omówieniem.

1. Uzgadnianie projektów budowlanych ze spółkami wodnymi.

Dopisanie w prawie budowlanym obowiązku uzgodnień przy wydawaniu warunków zabudowy lub pozwoleń na budowę ze Spółką Wodną jeżeli działa na tym terenie.

Omówienie:

Obecnie nie wszystkie starostwa mają taką dobrą praktykę. W następstwie nie uzgodnionych projektów ze spółkami pojawia się szereg problemów na etapie inwestycji (kolizja z urządzeniami, których brak na mapach zasadniczych), a także w późniejszym etapie, z którymi muszą się borykać spółki po zrealizowaniu inwestycji (np. zastoisko na polu, w przypadku gdy ścieżka rowerowa odcięta spływ do rowu).

2. Wpis do SIGW na równi z KRS i CEIDG.

Art. 329. 1. System informacyjny gospodarowania wodami jest prowadzony w systemie teleinformatycznym.

1.b. W zakresie Wpisów Spółek Wodnych traktowany jest na równi z wpisem do CIDG lub KRS.

lub uznanie przez właściwe Ministerstwo prowadzonego przez PGW Wody Polskie rejestru Systemu Informacyjnego Gospodarowania Wodami za odpowiednik KRS lub CEIDG dla spółek wodnych;

lub zmiana zapisu w art. 449 Prawo wodne.

Art. 449. (Wpis spółki wodnej do systemu informacyjnego gospodarowania wodami)

3. System informacyjny gospodarowania wodami jest odpowiednikiem KRS lub CEIDG dla spółek wodnych.

Uwaga: podstawa propozycji to publikacja z 2016 roku: Arkadiusz Jąkałski, Uniwersytet M. Kopernika w Toruniu „Tworzenie spółek wodnych w świetle aktualnych regulacji prawnych” – str. 97 – 98.

Omówienie:

Instytucje finansowe, procedury przetargowe i inne podmioty w celu spełnienia formalnych wymogów wymagają od spółek wodnych wypisu z KRS (Krajowy Rejestr Sądowy) lub z CEIDG (Centralnej Ewidencji Informacji Działalności Gospodarczej). Często nie uznaje się zaświadczenia o wpisie do SIGW (kataster) jako dokumentu rejestrowego.

Obecnie brak jest jednoznacznego stanowiska, że prowadzony przez PGW Wody Polskie rejestr dla spółek wodnych jest prawnym odpowiednikiem KRS lub CEIDG.

3. Możliwość przekazania przez Wody Polskie utrzymania cieków podstawowych Spółkom Wodnym.

Umożliwienie spółkom wodnym z mocy ustawy możliwości utrzymania cieków wodnych administrowanych przez PGW Wody Polskie, które znajdują się na terenie działalności spółki wodnej lub stanowią główny odbiornik wód z terenu jej działalności, tj. dopisanie do art. 213 Prawa wodnego w ust 3, 4 – „spółkom wodnym lub ich związku”.

Stworzenie w ramach Partnerstwa Wodnego pilotażowego programu PGW Wody Polskie i spółki wodne, którego celem będzie utrzymanie rzek i kanałów w ramach wzajemnego partnerstwa.

Omówienie:

PGW Wody Polskie w celu utrzymania administrowanych cieków wodnych organizują przetargi w ramach zamówień publicznych, nie uwzględniając uwarunkowań w zakresie terminów zabiegów

konserwacyjnych spółek wodnych jak i występujących w okresie letnim anomalii pogodowych np.: ponadnormatywnych opadów czy nawałnic. Stwarza to realne zagrożenie występowania lokalnych podtopień i powodzi. Z wieloletnich doświadczeń i obserwacji należy stwierdzić, że główne odbiorniki wód powinny być w stanie w każdym okresie odprowadzić nadmiary wód z poszczególnych terenów minimalizując powstawanie realnych zagrożeń.

4. Doprecyzowanie zapisów art. 454 Prawa Wodnym.

Starosta wyliczając należność na rzecz Spółki Wodnej opiera się na kosztach poniesionych przez spółkę w roku, którego dotyczy naliczenie, na hektar zmeliorowany.

Omówienie:

Propozycja jest zgodna z wykładnią Sądów Administracyjnych w tym temacie. Opłata za odprowadzenie nie powinna być jednak mniejsza niż składka członkowska ze względu na demoralizujące skutki dla członkostwa rolników w SW.

5. Obowiązkowe członkostwo w spółce wodnej.

*Wystąpienie ze spółki wodnej będzie obciążone zwrotem poniesionych kosztów utrzymania urządzeń **melioracji** wodnych z ostatnich trzech lat, oraz dalszej partycypacji w kosztach utrzymania urządzeń wodnych zgodnie z art. 454 oraz **205**.*

Omówienie:

Dużym problemem dla SW jest występowanie rolników ze spółki po zakończeniu inwestycji na ich gruntach. Wprowadzenie zapisu o wymaganym zwrocie całości kosztów spowodowałoby, naszym zdaniem, znaczne ukrócenie tego procederu, bez ingerowania w swobody obywatelskie.

6. Brak możliwości powstawania nowych SW na terenie działania już istniejącej.

Art. 446. [Utworzenie spółki wodnej; nabycie osobowości prawnej]

1. Utworzenie spółki wodnej następuje w drodze porozumienia co najmniej 3 osób fizycznych lub prawnych, zawartego w formie pisemnej.

a) Nowo powstała Spółka Wodna nie może działać na terenie działalności innej spółki wodnej, chyba, że organ nadzorujący stwierdzi, iż istniejąca SW nie wywiązuje się należycie ze swoich obowiązków.

Omówienie:

Obecne przepisy pozwalają na swobodne tworzenie spółek wodnych, negatywnym skutkiem tej regulacji jest to, że rolnicy wielkoobszarowi zakładają swoje spółki prywatne pośród gruntów utrzymywanych przez istniejące spółki. Wpływa to bardzo negatywnie na utrzymanie systemów melioracyjnych, ze względu na brak możliwości kompleksowego działania. Ponadto powoduje to problemy natury prawnej (np. kto komu ma płacić za odprowadzenie wód).

7. Rodzaje melioracji (rowy, dreny, konkurencyjne tereny).

Art. 195. [Pojęcie melioracji wodnych]

Melioracje wodne polegają na regulacji stosunków wodnych w celu polepszenia zdolności produkcyjnej gleby i ułatwienia jej uprawy.

Tereny zmeliorowane dzielą się na:

- **tereny zdrenowane,**
- **tereny oddziaływania rowów,**
- **tereny konkurencyjne (woda opadowa z nich spływa do terenów zmeliorowanych).**

Omówienie:

Konieczność wprowadzenia do ustawy powyższych zapisów wynika z rozbieżności w orzeczeniach sądów administracyjnych czy starostw powiatowych. Pozwoli na jednoznaczne wskazanie sposobów melioracji.

8. Dostęp do Ewidu

Art. 196. [Ewidencja melioracji wodnych]

pkt. 3 Ewidencję melioracji wodnych prowadzi się w szczególności z wykorzystaniem baz danych prowadzonych przez:

1) Starostę w zakresie:

2) Dostęp do bazy danych przysługuje Wodom Polskim oraz Spółkom Wodnym na terenie ich działalności.

Omówienie:

Spółki wodne nie mają nieodpłatnego dostępu do ewidencji gruntów prowadzonych przez starostwa, tym samym nie mają dostępu do aktualnej bazy danych działek oraz ich właścicieli uniemożliwiając tym samym bieżącą aktualizację prowadzonej ewidencji. Problem dotyczy również PGW Wody Polskie.

9. Przepływ informacji urząd gminy/spółka wodna

Obowiązek przekazywania informacji o zmianach właścicieli przez wydział podatków Urzędu Gminy do Spółki Wodnej. Wprowadzenie Odpowiednich zapisów do stosownych uchwał, rozporządzeń.

Omówienie:

Obecnie Gminy nie przekazują do SW informacji dotyczących zmian właścicieli/użytkowników gruntów. Powoduje to niepotrzebne zamieszanie przy wysyłaniu nakazów płatniczych składki członkowskiej, a także wydłuża lub wręcz blokuje przeprowadzenie inwestycji na urządzeniach.

10. Możliwość poboru zaświadczeń z katastru w każdym nadzorze wodnym.

Rozporządzenie dyrektora PGW Wody Polskie w powyższej sprawie. Dokonywanie zgłoszeń jak dotychczas.

Omówienie:

Ułatwi to załatwienie spraw, przy których trzeba się okazać w/w zaświadczeniem.

11. Wyznaczenie osoby do kontaktu i pomocy dla Spółek Wodnych w organach PGW WP.

Kierownicy NW są/powinni być skierowani do udziału w pracach Lokalnych Partnerstw Wodnych.

Omówienie:

Wyznaczenie w PGW WP osoby do kontaktu i współpracy z GSW ułatwi funkcjonowanie i przyspieszy załatwienie różnych spraw, czy zgłoszeń.

12. Przetargi Wody Polskie, możliwości dla spółek wodnych.

Podział zadań przetargowych na odpowiednio mniejsze co do skali zadania i wartości prac.

Omówienie:

Podział zadań na mniejsze umożliwi startowanie GSW w przetargach i tym samym pozyskanie dodatkowych funduszy na działalność statutową.

13. Dodatkowe punkty za członkostwo w spółce wodnej w procedurach konkursowych organizowanych przez ARiMR i inne instytucje.

Wpisanie PREMII za członkostwo w SW do punktacji w ramach procedur konkursowych.

Omówienie:

Wzmocnienie pozycji GSW oraz zachęta dla rolników, którzy nie przystąpili jeszcze do SW. Zachęci to również do zakładania nowych SW tam, gdzie ich nie ma.

Rolnicy – będący członkami spółek wodnych powinni być specjalnie premiovani w konkursach i programach realizowanych przez ARiMR w taki sposób, aby maksymalnie zachęcić ich do członkostwa w spółkach wodnych oraz do zakładania nowych na terenach gdzie ich nie ma i obecnie są problemy z utrzymaniem urządzeń melioracyjnych.

14. Stałe programy dla spółek wodnych

Stałe programy realizowane między innymi przez ARiMR umożliwią powstawanie nowych spółek i rozwój istniejących. Spółki mogą z dofinansowaniem zakupić nowoczesny sprzęt do utrzymania urządzeń melioracji wodnych, odbudowywać i modernizować infrastrukturę melioracyjną, chronić mienie mieszkańców przed niekorzystnymi skutkami zmian klimatycznych, w tym **suszy czy ponadnormatywnych opadów, itp.**

Programy takie powinny być stałe.

15. Premiowanie retencji wody – zastawki, oczka wodne.

Retencjonowanie wody przez rolników poprzez budowę zastawek, oczek wodnych, retencji korytowej itp. powinno być premiovane przez ARiMR tak aby maksymalnie zachęcić ich do budowy takiej infrastruktury (np. premii utrzymaniowej, dopłat itp.)

16. Wpisanie warunku członkostwa w SW do tzw. Ekoschematów.

Wpisanie PREMII do punktacji za członkostwo w SW - zapisy w ustawie.

Informacja na szkoleniach: premiovana postawa na temat właściwych praktyk rolnych dotyczących poszanowania odległości od cieków wodnych (pasy zieleni).

Omówienie:

Wzmocnienie pozycji GSW oraz zachęta dla rolników, którzy nie przystąpili jeszcze do SW. Zachęci to również do zakładania SW tam, gdzie ich nie ma. Szkolenia, o których mowa przyczynią się do likwidacji problemu z utrudnieniami w przeprowadzeniu prac na rowach ze względu na istniejące już zasiewy nad brzegami rowów.

17. Mechanizm motywujący do udziału w SW - brak zapłaty składek do SW skutkuje brakiem różnych świadczeń i dotacji.

Wpisanie PREMII do punktacji za członkostwo w SW do systemu dopłat bezpośrednich.

Omówienie:

Punkty w programach za członkostwo w spółce wodnej, kryteria wypłaty odszkodowań, środków kłęskowych itp. - uzależnione od zapłaty składek i utrzymania urządzeń wodnych (środki kłęskowe otrzymywali rolnicy, którzy od lat nie utrzymują urządzeń wodnych, nie płacą składek członkowskich, a stan ich urządzeń powiększył straty). Dotyczy: kłęski suszy, powodzi, towarzystwa ubezpieczeniowe, działanie 5.2 w PROW - przyczynienie się do powstania szkody przez rolników, którzy nie dbają o meliorację w przypadku deszczy nawalnych.

18. Aktualizacja map melioracyjnych, inwentaryzacja terenowa urządzeń – stworzenie krajowego programu inwentaryzacji urządzeń melioracyjnych wraz z oceną ich stanu technicznego.

Omówienie:

Systematyczna aktualizacja danych dotyczących istniejącej infrastruktury wodnej i urządzeń melioracyjnych - skuteczne uregulowane zasad ich bieżącej aktualizacji. Bieżące współdziałanie między Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie a spółkami wodnymi w zakresie uzupełnienia i zaktualizowania ewidencji urządzeń melioracyjnych.

19. usuwanie drzew i krzewów rosnących na rowach melioracyjnych.

Należy zmienić art. 83f. ust. 1, pkt 10) ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2022 r. poz. 916, z późn. zm.), który otrzymuje brzmienie:

Art. 83f. 1. Przepisów art. 83 ust. 1 nie stosuje się do:

10) „drzew lub krzewów usuwanych ze względu na potrzeby związane z utrzymywaniem urządzeń melioracji wodnych.”

Omówienie:

Chodzi o usuwanie drzew i krzewów bez decyzji organu. Obecny zapis jest nieprecyzyjny, gdyż dotyczy urządzeń melioracji wodnych szczegółowych, a aktualne Prawo wodne zniósło podział na melioracje szczegółowe i podstawowe. Ponadto drzewa i krzewy rosnące na rowach melioracyjnych utrudniają mechaniczną ich konserwację, powodują niszczenie koparek, kosiarek i odmularzek, a czasami utrudniają swobodny odpływ wody ze zlewni. Obecnie prace konserwacyjne muszą być wykonywane mechanicznie, gdyż brak jest ludzi do ręcznego odmulania rowów.

20. Zakaz dokonywania nasadzeń drzew i krzewów przy urządzeniach melioracji wodnych bez uzgodnienia ze Spółką Wodną a w przypadku braku S.W. w pasie minimum 3m.

Projekty w ramach programów ARiMR i innych dotyczące zalesień gruntów rolnych, nasadzeń zadrzewień śródpolnych, zakładanie systemów rolno-leśnych czy zwiększenie bioróżnorodności lasów prywatnych powinny być bezwzględnie uzgadniane ze spółkami wodnymi lub innymi administratorami urządzeń wodnych.

Omówienie:

Właściciele gruntów rolnych w ramach w/w programów bez uzgodnień będą dokonywać trwałych nasadzeń drzew i krzewów wzdłuż urządzeń melioracyjnych lub w przypadku drenowania bezpośrednio na nim. Doprowadzi to do sytuacji, że wzdłuż rowów, rzek, kanałów powstaną nowe nasadzenia utrudniające wykonanie ich konserwacji (zwłaszcza mechanicznej), a w przypadku drenowania ich zarośnięcia i zalewanie gruntów sąsiednich.

Doprowadzi to do konfliktów społecznych i problemach administracyjnych z tym związanych.

Problem dotyczy również groźby wzdłuż cieków wodnych

Materiał przygotowany pod przewodnictwem Jakub Skoniecznego (GSW w Chełmży, LPW Powiatu Toruńskiego), przy wsparciu Ryszarda Zarudzkiego (zastępca dyrektora ODR Minikowo, Przewodniczący Wojewódzkiej rady ds. Wody), przez zespół w składzie:

1. *Jakub Skoniecznego - GSW w Chełmży, LPW Powiatu Toruńskiego*
2. *Paweł Skonieczek - Z-ca Dyrektora WIR K-PUW w Bydgoszczy*
3. *Andrzej Winiarski - Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku*
4. *Jarosław Ciemniowski - Zastępca Dyrektora K-P O/Regionalnego ARiMR w Toruniu*
5. *Zenon Lewandowski - Ekspert w zakresie Rozwoju Obszarów Wiejskich, K-P ODR w Minikowie*
6. *Anna Czajkowska - Specjalista ds. zarządzania wodą, K-P Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Minikowie*
7. *Tadeusz Kacprzak - Wójt Gminy Inowrocław*
8. *Sławomir Henryk Bogucki - Burmistrz Piotrków Kujawski, Członek Zarządu Konwentu Wójtów Województwa Kujawsko-Pomorskiego*
9. *Tadeusz Krakówka - Przewodniczący Związku Spółek Wodnych w Toruniu*
10. *Mikołaj Pasturczak - Kierownik Biura Wojewódzkiego Związku Spółek Wodnych*
11. *Józef Gawrych - Starostwo Powiatowe w Świeciu, Przewodniczący Rady LPW w Świeciu*
12. *Adam Zawieja - Gminna Spółka Wodna w Więcborku*
13. *Marcin Sitkowski - Gminna Spółka Wodna w Wąbrzeźnie, Przewodniczący Rady LPW Powiatu Wąbrzeskiego*
14. *Arkadiusz Łyczywek - Gminna Spółka Wodna w Pruszczu*

Kluczowa rola spółek wodnych w racjonalnym gospodarowaniu wodą na obszarach wiejskich

Spółki wodne [SW] zajmują się utrzymaniem urządzeń melioracyjnych na terenach należących do swoich członków. Spółki wodne mogą działać na terenie całej gminy (gminne spółki wodne - GSW), lub tylko jej części (np. na terenie jednego lub kilku sołectw). Poza pracami na urządzeniach wodnych należących do członków, spółki wodne mogą w ramach prac zleconych wykonywać także inne roboty – np. na urządzeniach wodnych należących do samorządów gminnych i PGW Wody Polskie. Z racji wykonywanych zadań są upoważnione do zbierania składek od swoich członków. Opłaty na rzecz GSW powinny być dokonywane także przez innych użytkowników gruntów korzystających z infrastruktury

utrzymywanej przez spółki. Spółki wodne mogą otrzymywać dotacje z budżetu państwa i środków samorządów terytorialnych. Spółki mogą prowadzić działalność gospodarczą, z której zyski mogą być przeznaczone wyłącznie na cele statutowe spółki wodnej. W ramach działalności gospodarczej spółki realizują zlecenia od innych podmiotów, w tym samorządów.

Znaczenie spółek wodnych dla utrzymania w sprawności systemu melioracji rolniczych jest trudne do przecenienia. Dla efektywnego funkcjonowania gospodarki rolnej konieczne jest zapewnienie właściwych stosunków wodnych na terenach uprawowych. Spółki wodne realizują to zadanie w sposób systemowy, na dużych obszarach należących do wielu rolników. Konieczne jest kompleksowe podejście do wykonywania prac na systemach melioracyjnych - wynika to z natury wody nieuznającej granic działek prywatnych użytkowników i granic administracyjnych.

Zmiany klimatyczne, susze występujące naprzemiennie z opadami nawałnymi, wymuszają także zmianę podejścia do zarządzania zasobami wody - konieczne jest racjonalne gospodarowanie wodą – oprócz jej odprowadzania konieczne jest jej retencjonowanie. Dla osiągnięcia tego celu niezbędna jest systemowa współpraca rolników zorganizowanych w ramach spółek wodnych z Wodami Polskimi.

Znaczenie spółek wodnych rozszerza się wraz ze dynamicznymi zmianami zachodzącymi na obszarach wiejskich. Efektem zmian społecznych i gospodarczych jest zjawisko suburbanizacji terenów wiejskich, które objawia się rosnącą liczbą osiedli mieszkaniowych na terenach dotychczas rolniczych. Grunty rolne są przekształcane na działki budowlane - w konsekwencji spółki wodne nie mogą nimi skutecznie zarządzać. Zjawiska takie jak deszcze nawałne ujawniają wady tego systemu budownictwa – odwodnienie terenów „zabrukowanych” staje się coraz większym problemem. Rowy melioracyjne stały się rowami odprowadzającymi deszczówkę z osiedli mieszkaniowych.

Dlatego właśnie wsparcie i podniesienie rangi Spółek Wodnych jest takie istotne, a pomocne w tym będą zapisy, które proponujemy.

Przewodniczący
Rady Partnerstw Wodnych
Województwa Kujawsko-Pomorskiego
Ryszard Zarudzki